

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ
„СРБИЈАШУМЕ“ - БЕОГРАД
ШУМСКО ГАЗДИНСТВО „БЕОГРАД“

ПРИМЉЕНО: 22.10.2024.г.

Опш. бр.	Бр. 1	Прилог	Вредност
	2878		

Управљач заштићеног подручја:
Јавно предузеће за газдовање шумама „СРБИЈАШУМЕ“
Шумско газдинство „БЕОГРАД“
Шумска управа „АВАЛА“

**ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ „ШУМА КОШУТЊАК“
ЗА 2025. ГОДИНУ**

С А Д Р Ж А Ј

Увод	3
Споменик природе „Шума Кошутњак“	4
Природне и створене вредности СП „Шума Кошутњак“	5
Режими заштите СП „Шума Кошутњак“	9
Управљање СП „Шума Кошутњак“	15
Планирани активности за 2025. годину	17
Спецификација трошкова за 2025. годину	21

У В О Д

Привремени орган града Београда, на седници одржаној 11. априла 2014. године, на основу члана 41а став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10 – исправка), члана 86. став 4. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/07), члана 12. Закона о главном граду („Службени гласник РС”, број 129/07), члана 31. Статута града Београда („Службени лист града Београда”, бр. 39/08, 6/10 и 23/13) и члана 12. став 4. Пословника Привременог органа града Београда („Службени лист града Београда”, број 52/13), донео је Решење о проглашењу заштићеног подручја „Шума Кошутњак“ (број решења је 501-2419/14-С-20 од 11. априла 2014. године).

Природно добро „Шума Кошутњак“ проглашава се заштићеним подручјем као споменик природе и поверава се на управљање Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд - Шумском газдинству „Београд“.

Природно добро „Шума Кошутњак” проглашава се заштићеним због значајних просторних функција и биоеколошких вредности комплекса под шумском вегетацијом и ради очувања станишта разноврсне фауне сисара, птица, инсеката, гмизаваца и водоземаца, као и објеката геолошког наслеђа који имају карактер природних реткости и велики значај за проучавање геолошке историје Београда .

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ШУМА КОШУТЊАК“

Према Закону о заштити природе, споменик природе је мања неизмењена или делимично измењена природна просторна целина, објекат или појава, физички јасно изражен, препознатљив и/или јединствен, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидрографских, ботаничких и/или других обележја, као и људским радом формирана ботаничка вредност од научног, естетског, културног или образовног значаја.“

Повољан географски положај, климатске, геоморфолошке, геолошке, хидрогеолошке, педолошке одлике и богатство флоре и фауне у интеракцији са културно-историјским развојем, издавају шуму Кошутњак као посебну просторну целину Београда.

„Шума Кошутњак“ налази се у оквиру просторно културно-историјске целине Топчидер, које је проглашено као културно добро од изузетног значаја. Шума је уоквирена градским целинама: на западу Бановим Брдом, на југу Раковицом, на југоистоку Миљаковцем. Шума се на северу граничи са Спомеником природе „Арборетум Шумарског факултета“, комплексом Хиподрома и комплексом Ковнице новца. На истоку шума је ограничена железничким коридором. Посредно суседни на истоку су Дворски комплекс и комплекс Гарде. На североисточној страни са друге стране железничке пруге налази се Топчидерски парк. На самом југоистоку преко пута пруге налази се комплекс ИМТ Раковица (индустријска зона).

Највиша тачка налази се код водоторња и износи 216,9 m н.в, а најнижа се налази на 79 m н.в. на почетку пута који, са источне стране, од пруге води ка Топчидерском гробљу.

За заштиту предложени простор Споменика природе „Шума Кошутњак“ по административно политичкој подели, налази се на територији градских општина Чукарица и Раковица.

Укупна површина Споменика природе „Шума Кошутњак“ износи **265 ha 25 a 98 m²** од чега је у режиму II степена заштите 3,48 ha, а у режиму III степена заштите 261 ha 77a 98 m².

Површине у границама заштићеног природног добра су највећим делом у државном власништву. Корисник простора у највећем делу је Јавно предузеће „Србијашуме“.

П Р И Р О Д Н Е , С Т В О Р Е Н Е И П Р Е Д Е О Н Е В Р Е Д Н О С Т И

У орографском смислу, простор на којем се налази шума Кошутњак представља зараван, део „Шумадијске греде“ са правцем пружања север-југ. Шума Кошутњак се налази на падини изнад леве обале Топчидерске реке. Рељеф представља широку зараван на коју се настављају падине испресецане развијеним долинама. Нагиби терена су веома велики и достижу и преко 70%. Изражене су стрме падине и увале. Када се посматра шума у целини (шири обухват Споменика природе), највиша тачка налази се код водоторња и износи 216,9 m н.в., а најнижа се налази на почетку Пожешке улице и износи 75 m н.в.

Подручје Кошутњака изграђено је из седиментних стена мезозојске и кенозојске старости.

Простор који је обухваћен предложеном границом заштите, прекривен је шумом која представља раскрсницу вегетацијских подручја. Са једне стране шумску вегетацију мезијске провинције Шумадије са *Quercion frainetto* и *Quercion petraeae-cerris*, а са друге стране делове панонске провинције са шумама јужног дела Панонске низије *Aceri tatarici - Quercion* и *Carpinion betuli illyrico-moesicum*. На простору Кошутњака временом се образовала једна прелазна мешовита вегетација листопадних шума, која је овај простор и прекривала у прошлости. Највеће површине заузимале су мешовите шуме сребрнасте липе *Tilietum tomentosae* и *Tilio tomentosae-Carpinetum betuli* које су честе у јужном ободном делу Панонске и Влашке низије. Данас је шума по флористичком саставу претежно лишћарска са процентуално мањом заступљеношћу четинара.

У богатом диверзитету флоре Кошутњака евидентирана је 521 биљна врста, а самим тим евидентирано је и присуство заштићених врста.

Према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 05/2010, 47/2011) којим је забрањено и кажњиво или пак Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре („Службени гласник РС“, бр. 31/05, 45/05, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11) регулисано сакупљање и брање биљака у природи, под заштитом државе на подручју Кошутњака се налазе укупно 48 врста. Међу њима, 10 врста су строго заштићене док осталих 38 таксона спада у заштићене врсте. Од 38 врста, 25 се налази на Уредби о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне. Преосталих тринаест заштићених врста није могуће сакупљати у комерцијалне сврхе пошто се ради о врстама које су угрожене на територији Србије али не у мери да им прети опасност да нестану или постану критично угрожене (рањиве, ендемичне, реликтне или међународно значајне биљне врсте).

На простору који је 1981. године био проглашен Природним резерватом, данас је успостављен режим II степена заштите. Ту је под специфичним микроклиматским и едафским условима, на надморској висини од 130-165 m формирала се шума лужњака, граба и цера са липом (*Carpino-Quercetum roboris tilietosum*). Састојина је стара 60 година. Резерват се налази на падинама уједначеног стрмог нагиба 10-15°. Експозиција је северо-северозапад. Геолошку подлогу чине конгломерати и пешчари, а земљиште је хумусно силикатно.

Треба истаћи да су Топчидер и Кошутњак, од краја деветнаестог века па до данашњих дана, претрпели драматичне промене јер су од некадашње аутохтоне шуме у непосредној близини града постали урбани паркови у непосредној близини градског језгра Београда. И поред свега, у поређењу са већим парковским површинама у главним европским градовима, где постоји преглед домицилне инсекатске фауне, Топчидер и Кошутњак одликују врло значајним диверзитетом ентомофауне који по томе сврстава Београд у сам врх европских градова.

Према постојећим литературним подацима на овом простору забележено је 26 врста вилинских коњица, 48 врста правокрылаца и 153 врсте тврдокрылаца што представља значајан диверзитет у оквиру ове просторне целине. Тринаест врста инсеката заштићено је Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010 од 5.2.2010. године), док се пет врста налази на светској Црвеној листи.

На простору Кошутњака (и Топчидера) забележено је укупно 15 врста водоземаца и гмизаваца и већина се налазе на прилозима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 05/2010).

До данас нису рађена детаљна истраживања фауне птица Кошутњака и значај овог подручја не огледа се у присуству ретких и угрожених врста, већ у чињеници да у градском ткиву имамо станишта која су по саставу орнитофауне врло блиска исходним, природним листопадним шумама.

Потенцијалну фауну сисара чини око двадесет врста, а овом броју треба додати још и 14 врста слепих мишева. Укупно 10 врста се налази на прелиминарном списку врста за Црвену листу кичмењака Србије (плус 13 врста слепих мишева). Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/10), у категорију „строго заштићена дивља врста“ сврстане су две врсте сисара Кошутњака (и све присутне врсте слепих мишева). У категорију „заштићена дивља врста“, сврстано је њих девет.

У односу на централну, густо изграђену градску зону, шири просторни обухват шуме Кошутњак са околином представља визуелни и еколошки контраст околном изграђеном простору.

Поред позитивног биоеколошког аспекта и природних карактеристика, вредност овог предела огледа се и у постојећем културно-историјском наслеђу, и у том смислу локација је значајна за едукацију и туристичку понуду Београда.

Посебну природну вредност као последицу надморске висине, диспозиције терена и природних и грађених елемената представљају визуре са Кошутњака. Кошутњак има источну диспозицију и на највишим зонама надморску висину до 217 м. Најистакнутије визушне тачке су добро познате посетиоцима Кошутњака и на тим просторима се већ налазе објекти по којима се оне распознају као места атракције и окупљања. Реч је о визурама са позиција код ресторана „Рубин“ и клуба „Александар“.

Назив за шуму Кошутњак потиче из XIX века, јер је првобитно представљао ловиште у време формирања комплекса Топчидерске резиденције кнеза Милоша. Одгајана је дивљач, те је већ половином XIX века у шумама слободно живело 42 јелена и 80 кошута. Ово затворено ловиште користили су кнез Милош и кнез Михаило Обреновић. Читав простор шуме је као ловиште био ограђен високом храстовом оградом. После смене династија, те доласка Карађорђевића на власт, 1903. године срушена је дрвена ограда око Кошутњака, а за само неколико година дивљач је истребљена. Већ 1908. године овај простор је у циљу бољег одржавања припојен тадашњем Угледном добру „Топчидер“, које је краљ Петар I Карађорђевић озаконио као народно добро.

Значајни објекти са аспекта заштите културних добара

Хајдучка чесма

Најпознатија чесма у Кошутњаку и данас веома посећена јер је и од ранијих времена позната по доброј води. У прошлости је везана за ђурђевданске уранке и првомајске прославе. Извор је уређен као чесма највероватније у доба кнеза Милоша и кнеза Михаила, у време када је Кошутњак постао дворско ловиште.

Чесма кнеза Милоша

Чесма је подигнута 1859. године, а дао је да се сазида кнез Милош у част свог повратка на српски престо. Већ дуго је без воде.

Ловачка кућа кнеза Михаила

У подножју Кошутњака кнез Михаило је 60-их година XIX века подигао ловачку кућу. Кућа је данас приватно власништво, са делимично промењеним изгледом у њој је тренутно дечији вртић.

Шумарева кућа

Уз резерват дивљачи у Кошутњаку, половином XIX века је изграђена шумарева кућа. Године 1891. почела је са радом у овој кући Прва окружна шумска управа Србије.

Место погибије кнеза Михаила Обреновића

На дан 29. маја 1868. године у поподневној шетњи, убијен је из заседе српски кнез Михаило М. Обреновић. Данас се на зиданом платоу од камених квадера и гранитних стубова, оивиченом оградом од кованог гвожђа – у виду верига (постављена ту 1912. године), налази гвоздена ограда која означава место погибије.

Летњиковац за слабуњаву децу

Овакав летњиковац био је део друштвеног програма о збрињавању слабуњаве и сиромашне деце у краљевини Србији.

Спомен обележје облика бронзаног цвета

Налази се у близини ресторана „Кошута“ и подигнуто је 1970. године на месту крвавог обрачуна жандармерије са београдским студентима и омладином 8. септембра 1940. године.

РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ШУМА КОШУТЊАК“

Природно добро „Шума Кошутњак“ проглашава се заштићеним подручјем као споменик природе. Заштићено подручје сврстава се у III категорију, као заштићено подручје локалног значаја.

На заштићеном подручју укупне површине 265ha, 25ar и 98m², установљавају се два режима заштите.

Режим III степена заштите обухвата 261 ha 77 ar 98 m², односно 98,69% укупно заштићене површине.

У режиму III степена заштите утврђује се селективно и ограничено коришћење природних богатстава и контролисана интервенције и активности у простору усклађене са функцијама заштићеног природног добра или везане за наслеђене, традиционалне облике обављања привредних и туристичких делатности.

На основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), члан 35. прописује „Режим III степена заштите – проактивна заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима, пределима и објектима геонаслеђа од научног и практичног значаја. У III степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора за потребну инфраструктуру и другу изградњу“.

На заштићеном подручју са установљеним режимом заштите III степена спроводи се проактивна заштита и забрањује:

- промена намене површина;
- изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, хидротехничких и других објеката који могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, карактера и лепоте предела и његове околине;
- извођење радова којима се могу нарушити и погоршати одлике биолошке, геолошке и предеоне разноврсности заштићеног подручја;
- активностима којима се нарушавају морфолошке и хидролошке карактеристике терена, осим у циљу побољшања хидролошких и еколошких услова станишта;
- општећивање и угрожавање објеката културног наслеђа;

- извођење интервенција на објектима који представљају културно-историјско наслеђе без услова надлежних служби заштите;
- заклањање вредних, односно значајних визура;
- формирање депонија, одлагање или привремено складиштење комуналног, индустријског и других врста отпада;
- бацање отпадака ван места обележених за ту намену;
- уништавање и сакупљање биљних и животињских врста које су обухваћене важећим актима заштите дивљих врста биљака, животиња и гљива;
- уништавање шумских комплекса, уништавање или угрожавање природних станишта и кресање лисника;
- узнемиравање врста и јединки фауне и сакупљање њихових јаја;
- уношење инвазивних и алохтоних врста флоре и фауне;
- лов;
- улазак возила у шуму и кретање шумским путевима, изузев за обављање шумарских радова и за посебно утврђене службене сврхе;
- паркирање возила ван места обележених за ту намену;
- ложење ватре и камповање ван места предвиђених за ту намену;
- коришћење простора, посебно шуме, у мери и на начин који деградира предсоне карактеристике заштићеног подручја;
- чиста сеча и крчење шуме;
- одлагање посечене дрвне масе у шуми и поред саобраћајница;
- крчење вегетације и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе јаке водне ерозије и неповољне промене предела;
- чишћење шуме сечом жбунастог растиња које је значајно за фауну;
- исушивање влажних локалитета;
- уништавање, убијање, узнемиравање, растеривање и хватање свих врста које се налазе на европској и светској Црвеној листи (IUCN) или на листама међународно значајних врста;
- уништавање дивљих врста биљака и животиња које су у складу са законом строго заштићене и заштићене врсте;
- растеривање, хватање и узнемиравање свих животињских врста;
- постављање билборда или других објеката рекламног оглашавања;

- активности који могу неповољно да утичу на природне и створене вредности заштићеног подручја;
- одржавање масовних окупљања, манифестација, организовање снимања без претходно прибављене сагласности надлежних служби;
- уношење јаких извора светлости током ноћи који ремете дневно/ноћни ритам фауне;
- уношење разгласних уређаја којима би се уплашиле животињске врсте.

У зонама објеката геонаслеђа на заштићеном подручју са установљеним режимом заштите III степена, забрањује се:

- извођење било каквих радова или интервенција којима се уништавају или оштећују фосилни остаци у профилу/вертикалном одсеку површинског копа;
- извођење било каквих радова или интервенција којима се мења изглед или смањује видна површина профила/вертикалног одсека површинског копа;
- извођење било каквих грађевинских радова, осим партерног уређења у циљу презентације и популаризације;
- подизање било каквих трајних или монтажних објеката између горње ивице профила/површинског копа и границе зоне објеката геонаслеђа;
- зазиђивање или укопавање на видним деловима одсека;
- свако раскопавање или укопавање у земљиште на највишим котама које може да изазове померање педолошког слоја.

Посебна ограничења у оквиру установљеног режима заштите III степена односе се на активности које могу бити одобрене и спроведене под условом да су планирани радови и капацитети усклађени са концептом заштите и развоја заштићеног подручја и то:

- примену узгојних радова којима се, конверзијом и реконструкцијом, обезбеђује превођење изданаčkih природних састојина у високи облик;
- узгојне захвате у изданаčким храстовим шумама у виду индиректне конверзије и у дужем раздобљу од прописане опходње, при чему се комбинује вештачко уношење семена или садница сладуна и племенитих лишћара ради поправљања смеше и повећања еколошких, естетских и других вредности шуме;
- узгојне мере којима се поспешује биолошка и естетска разноврсност;

- изградњу нових или реконструкцију постојећих објеката и проширивање саобраћајница;
- извођење интервенција на постојећим објектима и елементима инфраструктуре;
- изградњу и опремање објеката инфраструктуре у циљу уређења и презентације природног добра;
- трајно, рационално и контролисано вишенаменско коришћење простора, сходно дефинисаној основној намени;
- спровођење радова на уклањању свих помоћних, монтажних или зиданих објеката који су бесправно подигнути;
- коришћење простора за рекреацију (активну и пасивну) у зонама предвиђеним за рекреацију и излете, укључујући шумске пешачке стазе;
- извођење радова и активности у складу са циљевима газдовања, плановима газдовања, као и плановима заштите шума;
- каптирање водоизворишта и експлоатација било које врсте минералних сировина;
- уношење (садња) четинарског дрвећа и других врста страних за дивљи биљни и животињски свет регије;
- брање, односно сакупљање биљака, шумских плодова, гљива у складу са важећим актима о контроли коришћења и промета дивље флоре;
- редуковање жбунасте и приземне вегетације тамо где је то непходно у циљу ревитализације аутохтоне вегетације или реализације спортско-рекреативних и осталих функција;
- спровођење мера неге састојина у циљу враћања аутохтоности шуме, поправке и унапређења стања састојина;
- замену алохтоних врста аутохтоним, нарочито оним биљним врстама чијим плодовима се хране птице и друге животињске врсте;
- успостављање шумског реда након извршене сече;
- остављање оборених и шупљих стабала у шуми ван простора намењеног спорту и рекреацији;
- употребу хемијских средстава за заштиту биља уз претходно прибављену сагласност министарства надлежног за послове заштите природе;
- различите видове коришћења простора на начин којим се чувају његове природне вредности;
- табли обавештења о заштићеном подручју;

- постављање образовно-информативних табли;
- обнављање и уређење постојећих пешачких стаза и осталих прилаза у складу са природним амбијентом;
- уређење бициклистичких стаза;
- уређење простора намењеног мирним и активним видовима рекреације уз постављање мобилијара и реквизита који стилски одговарају постојећим елементима мобилијара;
- ложење ватре на местима одређеним за ту намену;
- осветљење појединих делова простора;
- постављање табли упозорења и забране паљења ватре, у циљу превентивне противпожарне заштите.

У зонама објеката геонаслеђа на заштићеном подручју са установљеним режимом заштите III степена, радови се ограничавају на:

- извођење инжењерско-техничких радова на санацији косина одсека/напуштеног површинског копа, у циљу фиксирања нестабилних делова одсека и друге радове на стабилизацији и заштити од ерозије, а према одговарајућој стручно-техничкој документацији;
- чишћење одсека/профила напуштеног површинског копа од вегетације, скидање деградираних слојева и њихова импрегнација посебним масама, уколико не доводе до промене изгледа и структуре;
- извођење истражних радова, узимање узорака и друге активности, ради даљих истраживања, анализе и презентације заштићеног подручја;
- постављање ознака или других елемената ако су у функцији презентације и/или указивање на поједине сегмента на објекту геолошког наслеђа (карактеристични пресеци и др.);
- уређење партерних делова, укључујући и нивелацију на основу посебног плана, односно пројекта уређења;
- постављање сигурносних ограда у оквиру комплекса, по потреби, на ивици одсека и ивици парцела у заштитној зони;
- извођење свих инжењерско-геолошких и других радова на санацији дела одсека и друге радове на заштити од ерозије за локалитете Профил код Ковнице новца I и II уз Пионирску улицу, а у функцији колског саобраћаја.

Режим II степена заштите, на делу заштићеног подручја који обухвата шуме храста лужњака и граба код Хајдучке чесме, обухвата 3,48 ha, што чини 1,31% укупно заштићене површине.

Режим II степена заштите – активна заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и посебно вредним пределима и објектима геонаслеђа.

На основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10) члан 35. прописује: „У II степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисани начин“.

На заштићеном подручју са установљеним режимом заштите II степена спроводи се активна заштита и забрањују сви активности који су овим решењем забрањени у делу заштићеног подручја са установљеним режимом заштите III степена, као и:

- неконтролисани улазак посетилаца;
- активности које на било који начин могу да угрозе или униште станиште храста лужњака, граба, цера и липе;
- коришћење и уништавање мртвог дрвета;
- уношење инвазивних и алохтоних биљних и животињских врста.

Посебна ограничења у оквиру установљеног режима заштите II степена заштите односе се на активности које могу бити одобрене и спроведене под условом да су планирани радови и капацитети усклађени са концептом заштите и развоја заштићеног подручја и то:

- примену узгојних радова на очување и унапређење стања аутохтоних састојина шуме, у складу са установљеном приоритетном функцијом шуме;
- континуирано праћење (мониторинг) биљних и животињских врста;
- научно-истраживачки рад у оквиру посебних програма и пројеката одобрених од надлежних државних органа и научних институција;
- детаљна истарживања и картирање флоре и фауне;
- употребу, односно примену заштитних биолошких средстава;
- очување појединачних трулих стабала или грана као станишта појединих врста животиња и гљива.

У П Р А В Љ А Њ Е С П О М Е Н И К О М П Р И Р О Д Е „ Ш У М А К О Ш У Т Њ А К “

Заштићено подручје поверава се на управљање Јавном предузећу „Србијашуме”, Шумско газдинство „Београд”, Улица кнеза Милоша број 55 у Београду (у даљем тексту: управљач) које испуњава законом прописане услове у погледу стручне, кадровске и организационе оспособљености за обављање послова заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја.

Управљач је дужан да се стара о заштићеном подручју на начин који омогућава да се у потпуности спроведу прописане мере и активности заштите (режими заштите) ради очувања и унапређења заштићеног подручја, као и да:

- 1) заштићено подручје чува и одржава у складу са режимом и мерама заштите прописаним законом и овим решењем;
- 2) обезбеди континуирано праћење здравственог стања свих састојина и појединачних стабала (нарочито храста лужњака, граба и цера са липом) у заштићеном подручју и благовремено предузима неопходне мере заштите (узимање узорак оболелих стабала и крошњи, третман оболелих јединки и др);
- 3) заштићено подручје обележи постављањем табле одговарајућег изгледа и стара се да непрекидно буде обележено на прописан начин (назив, основни подаци, графички приказ заштићеног подручја) уз претходно прибављену сагласност организације за заштиту природе;
- 4) постави информативне табле са латинским и народним називима аутохтоних и алохтоних врста и изузетних примерака и њиховим битним карактеристикама, као и занимљивостима о појединим врстама или о заштићеном подручју у целини, а ради његове презентације, обавештења и образовања посетилаца;
- 5) постави табле са јасно дефинисаним правилима понашања посетилаца, обавезама и ограничењима у погледу коришћења заштићеног подручја;
- 6) спречи активности које могу да наруше вредности заштићеног подручја, а у случају насталих промена које могу уништити или нарушити основну вредност заштићеног подручја без одлагања обавести организацију за заштиту природе и надлежни инспекцијски орган;
- 7) обезбеди услове за развој образовних и научноистраживачких, информативно-пропагандних и других активности ради афирмације заштићеног подручја;
- 8) формира базу података о стању чинилаца заштићеног подручја у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у заштићеном подручју;
- 9) донесе план и програм управљања заштићеним подручјем у складу са законом и овим решењем;
- 10) донесе акт о унутрашњем реду и организује чуварску службу;

11) обавља друге послове у складу са законом и овим решењем или поступа по захтеву организације за заштиту природе, односно по налогу надлежног инспектора.

Управљач заштићеним подручјем има право активне легитимације у погледу остваривања установљеног режима заштите, као што је право покретања кривичних и прекршајних поступака, право на накнаду од правних и физичких лица за коришћење заштићеног подручја и друга права утврђена законом и прописима донетим на основу закона.

Власник односно корисник земљишта у границама заштићеног подручја дужан је да природно добро учини приступачним јавности и да, у случају потребе од организације за заштиту природе захтева потребна упутства о начину чувања, заштите и одржавања заштићеног подручја.

Власник односно корисник земљишта у границама заштићеног подручја дужан је да без одлагања обавести управљача или организацију за заштиту природе или надлежни инспекцијски орган, ако дође до промена које заштићено подручје могу уништити, оштетити или нарушити његова битна својства.

Средства потребна за спровођење режима заштите заштићеног подручја обезбеђују се:

- из Буџета града Београда;
- из прихода који се остварују обављањем делатности управљача од накнаде за коришћење заштићеног подручја;
- и из других извора у складу са законом.

П Л А Н И Р А Н Е А К Т И В Н О С Т И З А 2 0 2 5 . Г О Д .

У току 2025. год. на подручју СП „Шума Кошутњак“ у складу са Решењем о проглашењу заштићеног подручја Споменик природе „Шума Кошутњак“ и Планом управљања СП „Шума Кошутњак“ (2015. год.- 2024. год.), а у оквиру планираних активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу СП „Шума Кошутњак“ планирају се следећи активности:

1. Чување и надзор

На пословима заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја учествују референт заштите природе, шеф ШУ, реверни инжењер, чувар заштићеног подручја и др.

Чувар учествује у непосредном надзору и контроли спровођења правила унутрашњег реда у заштићеном подручју.

У вршењу чуварске службе чувар прати кретање и активности посетилаца и других корисника у заштићеном подручју, изградњу објеката, коришћење минералних сировина, шума, флоре и фауне, улазак у зоне и објекте у којима је посета забрањена или ограничена, ложење ватре на отвореном, одлагање отпада, одвијање спортских такмичења и других манифестација. Чувар прати стање биљних и животињских врста као и других вредности заштићеног подручја.

2. Мониторинг и заштита флоре и фауне, праћење стања, нега и заштита шума

Током целе године радиће се на спровођењу различитих мера неге у циљу побољшања квалитета и здравственог стања шумских екосистема.

Редовно ће се вршити мониторинг заштићених врста (бројност, раст и развој различитих животињских и биљних врста, листање, цветање, урод семена, утицај климатских услова на раст и развој биљних и животињских врста и сл.).

Мониторинг подразумева праћење стања природе у заштићеном подручју и евентуалне промене природних вредности, при чему се прикупљени подаци користе за оцену стања очуваности природних вредности. Редовним мониторингом би требало да се природне вредности заштите и очувају и да управљачу олакшају да се на негативне промене благовремено реагује.

Праћење се активности човека у заштићеном подручју.

Заштита од биљних болести и штеточина: а) редовно праћење појаве биљних болести и штетних инсеката захтева ангажовање већег броја запослених и више активности на праћењу поменутих појава.

Најзначајније биљне болести и штетни инсекти у лишћарским састојинама

Пепелница (*Microsphaera alphitoides* Griff. et Maubl) је стални проблем за храстове шуме, а највећу штету прави на подмлатку, па је у младим састојинама храста неопходно редовно пратити присуство ове биљне болести. Прегледа се лишће и избојци храста на типичну пепељасту белу превлаку (мицелију) на лицу и наличију листа и на младој кори избојака.

С обзиром да је губар (*Lymantria dispar*) један од најопаснијих штетних инсеката који се јавља у шумама Србије, његова бројност се детаљно прати користећи се различитим методама. Преглед свих лишћарских састојина се врши током августа и септембра маршрутним методом и детаљан преглед на свим сталним огледним површинама, како би се установило присуство и бројност јажних легала губара по хектару. Такође, редовно се прати и присуство свих осталих дефолијатора који могу изазвати веће штете (велики и мали мрзовац, храстов савијач, жутогубар, кукавичје сузе, храстов четник итд), чије биљке домаћини су на првом месту различите врсте храстова. Крајем априла-почетком маја, окуларном методом узоркованих грана се утврђује бројност у стадијумима ларве и лутке и то тако што се одабере 5 стабала са којих се одсецају виталне гране дужине око 70-80 цм (по 8 из врха, средине и основе крошње). Потребно је обезбедити да гране приликом одсецања падају на разапето платно како би се избегао губитак гусеница. На основу пребројаних листова и броја гусеница које се разврстају по врстама или родовима, долази се до податка колико има гусеница на 1000 листова. Тај податак указује да ли је нормална или повећана бројност дефолијатора у лишћарским шумама.

Поред тога, прати се присуство и других штетних инсеката или биљних болести које у пренамножењу могу изазвати озбиљне штете у нашим шумама, као што су гљиве рода *Armillaria*, затим гљиве *Nectria coccinea* и *Guignardia aesculi*, инсекти *Stereonchus fraxini* и други.

Најзначајније биљне болести и штетни инсекти у четинарским састојинама

У шумама београдског подручја четинари заузимају знатно мање површине од лишћара и не јављају се од природе, већ су унети углавном ради пошумљавања или озелењавања у циљу пејзажне и састојинске разноликости. Без обзира на мали удео четинара, због могућих градиција штетних инсеката (на првом месту поткорњака) и појаве различитих гљива, може доћи до сушења читавих састојина. Због тога је неопходно пратити присуство штетних врста као што су гљиве *Heterobasidion annosum*, *Mycosphaerella pini*, *Sphaeropsis sapinea*, *Gremmeniella abietina*, *Armillaria* spp и друге, а од штетних инсеката код четинара највећу опасност представљају различите врсте поткорњака чије се присуство и бројност прате постављањем ловних стабала и/или феромонских клопки.

На основу прикупљених података на терену и по потреби лабораторијске анализе Института за шумарство у Београду, долази се до закључка да ли је потребно спровести мере заштите (третирање пестицидима, механичко уклањање и спаљивање заражених биљака или њених делова или инсеката у различитим стадијумима развоја). Мониторинг здравственог стања захтевају ангажовање како чувара у заштићеном подручју, тако и реверног инжењера и референта за заштиту шума уз примену стручног знања из области заштите шума.

У циљу дугорочног очувања и унапређења еколошке адаптабилности и еволутивног потенцијала генофонда сладуна у шуми Кошутњак потребно је започети спровођење адекватних мера.

На подручју СП Шума Кошутњак потребно је идентификовати стабла сладуна са уродом смена која ће послужити као извор репроматеријала за оснивање теста потомства. Са издвојених тест стабала ће се сакупити одговарајућа количина семена на коме ће се извршити све неопходне анализе квалитета и

здравственог стања. Семе ће бити посејано одвојено по тест стаблима са циљем производње садница различитих линија полусродника сладуна. У расаднику ће се током развоја примењивати одговарајуће мере неге и заштите како би се произвеле саднице задовољавајућег квалитета. На произведеним садницама ће се извршити одговарајуће анализе квалитета садног материјала и проценити потенцијал генетичких ресурса у најранијим фазама развића.

Спровођење предложених мера на очувању и унапређењу стања генетичких ресурса храста сладуна на подручју заштићеног природног добра Шума Кошутњак је дугорочног карактера и има за циљ очување и опстанак стабилних састојина овог шумског комплекса у будућности.

У 2025. години планирани су активности на гајењу у одељењу 3/е, 4/б, 11/с и 17/ф и то:

- активности на поновном пошумљавању на површини 1,10 ха
- нега младих култура - сеча изданака и избојака на површини 4,55 ха
- нега младих култура - окопавање и прашење на површини 3,65 ха.
- припрема терена за пошумљавање на површини 1,37 ха
- мелиорација садњом садница на површини 1,37 ха.

3. Мере уређења

У складу са Планом управљања СП „Шума Кошутњак“ (2015. год.- 2024. год.)“, планиране су активности на уређењу заштићеног подручја.

Уградња дрвених и осталих реквизита

Будући да је мобилијар у заштићеном подручју у лошем стању, управљач је, у 2025. години, планирао уклањање дотрајалог мобилијара и набавку и уградњу новог мобилијара и то: надстрешнице - 5 ком., комплет сто са две клупе - 5 ком., клупе са наслоном - 15 ком., клупе без наслона - 15 ком., дрвени стубићи- 100 ком, информативне табле – 2 ком, путокази – 10 ком.

Набавка, транспорт и уградња металних корпи за отпад- 15 ком.

С обзиром на то да су природна добра током целе године изузетно посећена од стране многих излетника и туриста, обавеза управљача је да уређује и опрема природна добра за активни и пасивни одмор, а све са циљем да се корисници осећају пријатно и у потпуности уживају у природним лепотама овог добра.

Применом Програма за развој циркуларне као и променом стратегије индустријске политике за период 2021 – 2030 дрвна индустрија је препозната као грана са великим потенцијалом за примену циркуларне економије. У даљој примени, утврдили смо да плутајуће дрво из приобаља река која се задржава представља великог загађивача животне околине, те у циљу заштите животне средине пројектни задатак израде ЕКО ЗОНЕ за рекреацију представља одличан начин да водимо рачуна о заштити вода као и да обезбедимо формирање еко теретане од истог тог материјала који би се обрадио и поставио у оквиру С.П. Шума Кошутњак.

4. Популаризација и презентација

Десетогодишњим Планом управљања, планиране су активности на едукацији локалног становништва и осталих корисника заштићеног подручја. За

2025. годину планиране су активности у виду шумарског вишебоја, активности у природи, у сарадњи са студентима Универзитета у Београду, обележавање дана ослобођења Београда у сарадњи са Феријалним савезом. Такође је у плану организовање предавања која имају за циљ подизање свести о очувању природних вредности како заштићених подручја тако и целе планете са закључком да је сваки појединац одговоран за стање природне средине.

У поменутих активностима остварићемо сарадњу са основним и средњим школама, факултетима и разним организацијама. Ове образовне и промотивне активности одржаваће се током пролећа и јесени и то често на дане када се обележавају значајни датуми у животној средини (Светски дан шума, Дан заштите природе, Светски дан планете Земље и др.). У циљу што боље промоције заштићеног подручја планиран је дизајн, израда и штампање промотивног материјала.

Управљач очекује да ће реализација активности на едукацији локалног становништва помоћи у подизању нивоа свести о значају заштите животне средине као и да ће се образовање о заштити животне средине интегрисати у све нивое образовно-васпитног система.

Активности планирани овим програмом биће финансирани од стране Градске управе града Београда - Секретаријата за заштиту животне средине. Поред ових активности у заштићеном подручју СП „Шума Кошутњак“ обављаће се и активности који ће бити финансирани из накнада за коришћење заштићеног подручја. То су рад референата, шефа ШУ, реверног инжењера и осталих запослених који ће радити на надзору и контроли спровођења управљачких докумената, прикупљању података, анализи и изради Програма управљања заштићеним подручјем СП „Шума Кошутњак“, као и изради Извештаја о остваривању Програма управљања заштићеном подручјем СП „Шума Кошутњак“.

Из накнада ће се финансирати и набавка двогледа.

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ "ШУМА КОШУТЊАК" - Спецификација трошкова за 2025. год. (БУЏЕТ ГРАДА БЕОГРАДА)

Ред. број	Документ	Група	Вид рада	Јед. мере	Обим радова	Јединична цена коштања	Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара	Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге из области грађевинарства
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. ЧУВАЊЕ И НАДЗОР								
1.1	Анализа цена 3104/1		Чување СП "Шума Кошутњак"	час	5840	586.10	3,422,824.00	
							3,422,824.00	
2. МОНИТОРИНГ И ЗАШТИТА ФЛОРЕ И ФАУНЕ								
2.1	Анализа цена 3104/3		Мониторинг стања природе у заштићеном подручју	час	384	981.25	376,800.00	
2.2	Калкулација трошкова 3109/2		Очување генетичких ресурса храста сладуна на подручју СП "Шума Кошутњак"	ком	1	666,666.66	666,666.66	
							1,043,466.66	
3. ПРАЋЕЊЕ СТАЊА, НЕГА И ЗАШТИТА ШУМА								
3.1	Анализа цена 3104/2		Заштита од биљних болести и штеточина: а) редовно праћење појаве биљних болести и штетних инсеката	час	192	750.56	144,107.52	
3.2	Планске цене 3109		Радови на гајењу					
			- Радови на поновном пошумљавању	ха	1.10	240,850.00	264,935.00	
			- Нега младих култура - сеча изданака и избојака	ха	4.55	35,500.00	161,525.00	
			- Нега младих култура - окопавање и праћење	ха	3.65	20,139.00	73,507.35	
			- Припрема терена за пошумљавање	ха	1.37	94,500.00	129,465.00	
			- Мелиорација садњом садница	ха	1.37	271,188.00	371,527.56	
							1,145,067.43	
4. МЕРЕ УРЕЂЕЊА СП "ШУМА КОШУТЊАК"								
4.1	Анализа цена 3104/16	43.32	Уклањање старих клупа без наслона са припадајућим бетонским темељима и одвоз на депонију, као и набавка нових са транспортом и уградњом	ком	15	35,019.58		525,293.70
4.2	Анализа цена 3104/7	43.32	Набавка дрвених путоказа, транспорт и уградња	ком	10	16,331.35		163,313.50
4.3	Анализа цена 3104/6	43.32	Набавка информативних табли, транспорт и уградња	ком	2	48,600.47		97,200.94
4.4	Анализа цена 3104/15	43.32	Уклањање старих надстрешница типа "Сеник" са припадајућим бетонским темељима и одвоз на депонију, као и набавка нове дрвене надстрешнице "Сеник", транспорт и уградња	ком	5	294,114.48		1,470,572.40
4.5	Анализа цена 3104/18	43.32	Уклањање стола са две клупе и припадајућих бетонских темеља са одвозом на депонију, као и набавка нових са транспортом и уградњом	ком	5	61,824.41		309,122.05
4.6	Анализа цена 3104/17	43.32	Уклањање старих клупа са наслоним и припадајућих бетонских темеља и одвоз на депонију, као и набавка нових са транспортом и уградњом	ком	15	40,597.13		608,956.95
4.7	Анализа цена 3104/14	43.32	Обнова заштитне ограде од дрвених стубића	ком	100	5,725.78		572,578.00
4.8	Јавна набавка	43.11	Набавка металних корпи за смеће, транспорт и уградња	ком	15	30,554.59		458,318.85
							0.00	4,205,356.39
5. ПОПУЛАРИЗАЦИЈА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА								
5.1	Анализа цена 219		Едукација локалног становништва и осталих корисника заштићеног подручја	вишебој	7	55,873.17	391,112.19	
		догађај		10	39,865.07	398,650.70		
		настава		12	16,361.70	196,340.40		
5.2	Јавна набавка		Набавка архивских фасцикли (за хербаријум) за потребе едукације деце	ком	50	100.00	5,000.00	
5.3	Јавна набавка		Дизајн, израда и штампање промотивног материјала	ком	500	66.55	33,275.00	
							1,024,378.29	
Укупно:								
1 + 2 + 3 + 4 + 5 =								
							6,635,736.38	4,205,356.39

РЕКАПИТУЛАЦИЈА ИЗВЕДЕНИХ РАДОВА

ВРСТА РАДОВА	I УСЛУГЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДОБАРА		II УСЛУГЕ ИЗ ОБЛАСТИ ГРАЂЕВИНАРСТВА
	Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара / основица/		Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге из области грађевинарства / основица/
	ПДВ 10%	ПДВ 20%	ПДВ 20%
1. ЧУВАЊЕ И НАДЗОР		3,422,824.00	
2. МОНИТОРИНГ И ЗАШТИТА ФЛОРЕ И ФАУНЕ		1,043,466.66	
3. ПРАЋЕЊЕ СТАЊА, НЕГА И ЗАШТИТА ШУМА		1,145,067.43	
4. МЕРЕ УРЕЂЕЊА СП "ШУМА КОШУЋАК"		0.00	4,205,356.39
5. ПОПУЛАРИЗАЦИЈА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА		1,024,378.29	
Свега без ПДВ-а:	0.00	6,635,736.38	4,205,356.39

ЗБИРНА РЕКАПИТУЛАЦИЈА

I УСЛУГЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДОБАРА	
Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара 10 %	0.00
ПДВ 10 %	0.00
Укупно	0.00
Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара 20 %	6,635,736.38
ПДВ 20 %	1,327,147.28
Укупно	7,962,883.66
Укупно I	7,962,883.66
Укупно за плаћање I	7,962,883.66

II УСЛУГЕ ИЗ ОБЛАСТИ ГРАЂЕВИНАРСТВА	
Износ на који се обрачунава грађевински ПДВ	4,205,356.39
ПДВ 20 %	841,071.28
Укупно II	5,046,427.67
Укупно за плаћање II	5,046,427.67

Укупна вредност Програма са ПДВ	13,009,311.33
---------------------------------	---------------

Напомена о пореском ослобађању: Сходно члану 5. Закона о изменама и допуни Закона о порезу на додатну вредност и Мишљењу Министарства финансија 011-00-976/2020-04 од 12.01.2021., а у вези члана 10. став 2. тачка 3. Закона о порезу на додатну вредност.

Истраживање тржишта је извршено у свему у складу са прописима који регулишу област јавних набавки.

СП "ШУМА КОШУТЊАК" - Спецификација трошкова за 2024. год. (СРЕДСТВА ИЗ НАКНАДА)

Ред. број	Вид рада	Јед. мере	Обим радова	Јединична цена коштања	Износ средстава који се финансирају из накнада за коришћење заштићеног подручја
1	2	3	4	5	6
1.	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача (рад референта за заштиту природе, шефа шумске управе, реверног инжењера...)	месец	12	184,036.33	2,208,435.96
4.	Набавка- двоглед тип 1	ком	1	43,300.00	43,300.00
Укупно:					2,251,735.96

ЈП "Србијашуме"
ШГ "Београд"
Шеф рачуноводства:

ЈП "Србијашуме"
ШГ "Београд"
ДИРЕКТОР

мр Зоран Даворија дипл.инж.шум.

